

 ΓΡΑΦΕΙ
 Ο ΔΡ ΝΙΚΟΣ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ*
 nikosmathious@gmail.com

Το «ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» σε συνεργασία με τις ΕΚΔΟΣΕΙΣ KAZANTZAKΗ σεκινούν μια εκδοτική προσπάθεια με κύριο στόχο τη «διάδοση» του έργου του Καζαντζάκη σε κάθε γνωμία της Ελλάδας και την «παράδοση» των ελπιδοφόρων μνημάτων του στα κέρια της κάθε Ελλήνα, οποιασδήποτε πληκτίας, οποιασδήποτε ιδεολογικής ή πολιτικής κατεύθυνσης. Σε μια εποχή -όπως η δική μας- απαισιοδοξίας και αγανάκτησης, ο λόγος του παραμένει φωτεινός φάρος και πιεί... ποι επίκαιρος παρά ποτέ.

Το πρώτο βιβλίο της εκδοτικής σειράς θα μπορούσε παρά να είναι το *Bios και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά* ένα μυθιστόριμα που σκιαγραφεί την ελληνική λαϊκή κουλτούρα και αναδεικνύει με ζωντανία και δύριμη συγγραφική δύναμη έννοιες όπως ανθρωπιά, πατριά, ζωή... ένα έργο που δίκαια χαρακτηρίζεται ως ένας ιδιότυπος ύμνος προς τη φιλία και την ελευθερία.

Ο Καζαντζάκης κατόρθωσε να δημιουργήσει μια λογοτεχνική προσωπικότητα η οποία παραμένει αναλαίωντα και ανάθευτη μετά από αρκετές δεκαετίες: ο Ζορμπάς αποτελεί το σύμβολο του αυθόρυμπου ανθρώπου που ζει την κάθε στιγμή επιτυγχάνοντας την υπεροφημένη αθανασία του μιθιστορηματικού τύπου Νεοελληνα, ως Ζορμπάς ο Ελληνας.

Ο Ζορμπάς ήταν κυρίως διάλογος ενούς καλαμάρα και ενούς μεγάλου ανθρώπου του λαού.

Ο Ζορμπάς ήταν κυρίως διάλογος ενούς καλαμάρα και ενούς μεγάλου ανθρώπου του λαού.

Αλέξης Ζορμπάς: Ο μυθιστορηματικός αντι-καθρεπτισμός του μεγάλου λογοτέχνη

O *Bios και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά* δεν πρόκειται για μια αληθινή ιστορία φιλίας ανάμεσα στον Γιώργο Ζορμπά και στον Νίκο Καζαντζάκη -το έργο του Κρητικού συγγραφέα αποτελεί την περιγραφή γεγονότων μιας πλασματικής μυθιστορηματικής φιλίας ανάμεσα στον Ζορμπά και στον Συγγραφέα αφηγητή: μια σχέση που αποκαλύπτεται ως καθρεπτισμός του ίδιου του Καζαντζάκη στους ήρωες του. Ο Νίκος Καζαντζάκης με εξαιρετική συγγραφική μαεστρία καταφέρει να συνθέσει μια επική μυθιστορία στην οποία περιγράφονται έννοιες ανθρώπινα σημαντικά όπως φιλία, ανθρωπότητα, πατρίδα, φυλή, ζωή, ελευθερία, θεός. Ο Μύθος του Αλέξη Ζορμπά προσπαθεί να αντισταθεί στη ματαιότητα του ακραίου εθνικισμού και του ανθρωποφάγου πολέμου. Στο πρόσωπο του Αλέξη Ζορμπά καθρεπτίζεται η Ελλάδα: τα μάτια του πλημμυρίζουν με φως Ελληνικό· τα ράγια του γεύονται Γεύσεις Ελληνικές· τα αυτιά του διακατέχονται με Ήχους Ελληνικούς· η μύτη του ευοδίζεται με Μυροβόνιες Ελληνικές: θάλασσα-φως, ελιές-κρασί, χορός-ρυθμός, γιασερή-θάλασσα. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου αποκαλύπτεται μια εκτατική έκφραση ελληνικότητας με κεντρικό άξονα τη φιλία δύο ανθρώπων στην οποία αναζητούνται άλιτυν φιλοσοφικά γύρδινα δευτέρων.

Η λογοτεχνική προσέγγιση του έργου αποτελεί μια διπλική εξομολόγηση σε αναπαράσταση. Στον έναν πόλο βρίσκεται ο Ζορμπάς και στον άλλο ο Συγγραφέας: το ενδιάμεσο διάστημα διακατέχεται από τη λογοτεχνική ασφράτη που προσδιορίζουν ταν χαρακτήρα του Ζορμπά· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κόσμου: ο άνθρωπος ζει μία μόνο φορά· ή ζει λοιπόν ή δεν ζει!

Ο Καζαντζάκης καταφέρει να συνθέσει μια ιδιότυπη πνευματική αυτοβιογραφία του, πραγματοποιημένη με δύο πρόσωπα: τον τύπο του ανθρώπου (ο Συγγραφέας) που θεωρητικά είναι ή που θα ήθελε να είναι και τον τύπο του άλλου ανθρώπου (του Ζορμπάς) που φέρει εν δυνάμει μέσα του και δεν μπορεί να τον ζησει. Ο ίδιος ο Καζαντζάκης φροντίζει να περιγράψει την άποψή του σχετικά με το έργο του: «Ζορμπάς ήταν κυρίως διάλογος ενούς καλαμάρα και ενούς μεγάλου ανθρώπου του λαού· διάλογος μεταξύ του δικηγόρου του θεωρίας, της γνώσης, του πνεύματος, της διανόσης, που χαρακτηρίζεται από αισκαπή εγκράτεια, διακατέχεται από σοβαροφάνεια και εκφράζεται με υψηλό ύφος· από την πλευρά, έχουμε τον Ζορμπά ως οπαδό της πράξης, της πνεύματος, της συγγραφέας· από την πλευρά του Ζορμπά, έχουμε τον Ζορμπά ως οπαδό της συγγραφέας· από την πλευρά της γνώσης, του πνεύματος, της διανόσης, που αγαπά τη θεωρία· είναι διδασκόμενος και πλύσιμος σε γνώσεις που πηγάζουν από τη βιβλία αλλά παρά αυτά μαθητεύει διπλά στον αδιάβαστο σύντροφο του·

Από τη μία πλευρά, έχουμε τον Συγγραφέα ως εκπρόσωπο της θεωρίας, της γνώσης, του πνεύματος, της διανόσης, που χαρακτηρίζεται από αισκαπή εγκράτεια, διακατέχεται από σοβαροφάνεια και εκφράζεται με υψηλό ύφος· από την

1. Ο «καληθινός» Ζορμπάς.
 2. Η Ελένη Καζαντζάκη και ο Αντώνιο Κουνίν στη γυρίσμα του *Zorba the Greek* (1964).
 3. Ο Άλαν Μπέτης, ο Ελένη Καζαντζάκη και ο οπνοθέτης Μιχάλης Κακογιάννης.
 (Το φωτογραφικό υλικό προέρχεται από το Αρχείο του Μουσείου Καζαντζάκη και το Αρχείο των Εκδόσεων Καζαντζάκη)

περίπτωση, του σώματος, της υπολογίας, που ζειειλίζει από ανθρώπινη φιλίδων, αντιδρά με αυθορμπτισμό και αποτυπώνεται με ταπενό ύφος. Ο Συγγραφέας αποτελεί συμβόλο της πνευματικής υπερβολής και ο Ζορμπάς είναι το σύμβολο της πραγματικής υπερβολής και της φιλίας που καθηλώνει τον πλήθη της ανθρωπότητας.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπά· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου, προσπαθεί να φάει και να τον λυτρώσει. Στον άλλο πόλο βρίσκεται ο Συγγραφέας: τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπά· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκόβεται και δεν περιθωριοποιείται από την καθολική ποσή του κέφαλου.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος αποκαλύπτονται μέσα από το διπλού συνέχεια του ίδιου του ανθρώπου: ο Καζαντζάκης αποτελεί τον ζωντανό που κυλάει σαν ένα ορμπακό ποτάμι μέσα από τον χαρακτήρα του Ζορμπάς· δεν συγκρατείται και δεν εμποδίζεται, δεν ξεκ